

У Републици Србији је 2004. донет Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја. У чл. 2, ст.1 Закон дефинише информацију од јавног значаја као информацију којом располаже орган јавне власти, која је садржана у одређеном документу, а која се односи на све оно о чему јавност има оправдан интерес да зна.

Начелно, то се односи на скоро сваку информацију којом располаже орган власти. Законодавац је био свестан да је нужно да ближе одреди правни стандард „оправдани интерес“, што је и учинио у чл. 4: „Сматра се да оправдани интерес јавности да зна, из члана 2. овог закона, постоји увек када се ради о информацијама којима располаже орган власти које се односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине, а ако се ради о другим информацијама којима располаже орган власти, сматра се да оправдани интерес јавности да зна, из члана 2. овог закона постоји, осим ако орган власти докаже супротно“.

Повереник за информације од јавног значаја
и заштиту података о личности

ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР

Дакле, Закон установљава обориву претпоставку да увек постоји оправдани интерес јавности и мимо правне логике и елементарног вековног правног принципа пребацује терет доказивања негативне чињенице на орган власти који треба да пружи информацију, а не на тражиоца информације (коме би, по природи ствари, било далеко лакше да докаже свој интерес). Такође, Закон у чл. 5 дефинише да „свако“ има право да му се информација од јавног значаја учини доступном (дакле, чак и малолетна лица, странци). А у чл. 15. ст. 4 Закона стоји да тражилац информација не мора навести разлоге за захтев. Орган власти, дакле, није овлашћен да од тражиоца захтева навођење разлога за подношење захтева. За шта све информацију тражилац може

Пише: Драгутин Аврамовић
четвртак, 12 фебруар 2015 11:45

користити, то је његова ствар. То државни орган не сме да зна. Ствари су доведене до апсурда.

Према томе, свако лице, без било каквог правног интереса, из забаве, доколице, из личне користи или саопштавања статистичких података у оквирима неких пројеката за које се узима накнада, може затражити најразличитије информације (од набавке тоалет папира, кадровске структуре, па до финансијских извештаја) од било ког државног органа у сваком тренутку. И све то бесплатно. При томе су побркани појмови „интерес“ и „интересовање“ (свесно или несвесно, рекли би наивни). На тај начин државни орган постаје сервис који обавља аналитику и истраживања за рачун група или појединаца који, можда због вишка времена, из радозналости, због чисте злурадости, личних анимозитета или било којих других приземних интереса, захтевају своје законско право.

Али, при томе се игнорише основна максима римског права *Uti, non abuti*, коју је записао Богишић као народну правну сентенцу: „Ни својим се правом служит немощ, тек другом на штету ил досаду“. Граница права на доступност информација од јавног значаја и злоупотребе права је веома танана. Част изузецима, али примери злоупотреба надмашују примере оправданих захтева. Вероватно је најбољи пример извесни „Рејтинг центар“, који је пред више стотина установа постављао тешко оствариве захтеве, а потом, када информације не би добио на време, покретао прекршајни поступак. У њему би се – све у складу са прописима – одговорном лицу и установи изрекла минимална казна због неизвршавања законске обавезе на време, али би трошкови адвоката који заступају тражиоца износили више десетина хиљада динара. Колику је вишемилионску материјалну корист на лак начин остварила група од неколико људи лако је израчунати. А када су медији о томе почели да

[пишу](#)

, Повереник за информације од јавног значаја, без трунке осуде такве ноторне злоупотребе, истиче да је то све у складу са законом. Наравно да јесте, јер закон

Пише: Драгутин Аврамовић
четвртак, 12 фебруар 2015 11:45

игнорише и друго основно, већ поменуто правно начело о терету доказивања негативне чињенице. Тако ствари постају крајње деликатне и право се лако претвара у злоупотребу права.

Држава, државни органи, односно јавни сектор у целости, јесу често стављени у потпуно инфериорну позицију, па морају да се бране пред захтевима, да не кажемо ствар до апсурда, злонамерних, па и неурачунљивих појединаца. У ствари, тај апсурд више није само теоријска могућност, он се дешава свакодневно. Установе морају угрожавати редовни процес рада, ангажовати додатни број извршилаца не би ли се изашло у сусрет захтеву да се у кратком року (само 15 дана) доставе подаци о којима државни орган не води и није дужан да води редовну евиденцију. Тако се стварају озбиљни материјални трошкови за многе не баш богате институције које потпадају под удар овог Закона.

Злоупотреба права под велом „доступности информација од јавног значаја“

Пише: Драгутин Аврамовић
четвртак, 12 фебруар 2015 11:45
